

TEGENGIF TEGEN GEWELD OP SCHOOL

Geweld op school kan een opvoedingssituatie ondraaglijk maken, zoals het recente incident tussen een leraar en een Buso-leerling bewijst, maar er bestaan ook manieren om met agressie om te gaan. Met een goede aanpak kunnen incidenten zelfs leerzaam zijn, zegt ROGER BOONEN .

Wanneer leerkrachten er niet in slagen om hun leerlingen te stimuleren of te motiveren en te corrigeren, kunnen er gedragsmoeilijkheden ontstaan in de klas. Om moeilijk gedrag of gedragsproblemen te beïnvloeden zijn twee elementen van groot belang: duidelijkheid en positieve betrokkenheid.

Duidelijkheid leidt tot veiligheid en betreft onder meer het schoolreglement en het opvoedingsproject van de school; daardoor moet elke leerling weten wat er in normale omstandigheden mag en niet mag op school. Positieve betrokkenheid van de leerkracht bij elke leerling - wie hij ook is, wat hij ook doet of wat hij ook kan - is nodig opdat elke leerling zich op school als een unieke persoon zou kunnen ontwikkelen. Vaak is storend gedrag van kinderen een signaal dat ze te weinig positieve betrokkenheid ervaren van de leerkrachten. Een optelsom van het aantal negatieve en positieve opmerkingen leert ons dat bepaalde leerlingen bijna voortdurend negatief worden benaderd. Nochtans bouwt een leerkracht met een positieve benadering een krediet op waaruit hij kan putten op negatieve momenten, bijvoorbeeld bij conflictsituaties.

Het menselijke gedrag is grotendeels aangeleerd gedrag, dat geldt eveneens voor het probleemgedrag van kinderen. Dus kan dat gedrag ook veranderen en kunnen kinderen - evenals volwassenen - nieuw gedrag (aan)leren. Leerkrachten kunnen volgens de 'reinforcement-theorie' het gewenste, positieve gedrag van leerlingen bekrachtigen door het te belonen en het ongewenste gedrag elimineren door het te negeren of het zo nodig te bestraffen. Dit gebeurt dan in de vaste overtuiging dat de leerling de beloonde gedraging zal herhalen en de afgekeurde gaandeweg zal weglaten. Dat klopt maar gedeeltelijk. Volgens de 'wet van het effect' werkt een beloning sterk behoeftebevredigend, maar heeft het geven van een straf dikwijls alleen maar het omgekeerde effect. Bestrafen door het afnemen van een beloning heeft zelfs twee keer een averechts effect. Het wegnemen van een voordeel of beloning als straf werkt tweemaal negatief, want het voordeel of de beloning wordt nu waardeloos en de leerkracht wordt als oneerlijk ervaren.

Spijtig genoeg reageren ouders of leerkrachten soms totaal verkeerd op het antisociaal gedrag van een kind; ze belonen het kind soms zelfs voor agressief gedrag door er bijvoorbeeld om te lachen of doordat ze op één of andere manier toegeven aan het gedrag. Het kind wordt dan beloond voor zijn agressief gedrag en daardoor zal dat gedrag zich steeds vaker voordoen, want het werpt vruchten af.

We kijken ook best waar agressief gedrag vandaan komt. Vaak is dat frustratie. Kinderen en jongeren moeten op school kunnen leren om hun prestatieniveau zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met hun aspiratie- of verwachtingsniveau. Als zij met scha en schande moeten ervaren dat er tussen beide niveaus een grote kloof gaapt, worden zij meestal faalangstig en onzeker, met het gevolg dat zij dan gefrustreerd geraken door onmachtgevoelens en dat kan dan weer aanleiding geven tot bepaalde vormen van ongewenst gewelddadig gedrag. Naar aanleiding van traumatische gebeurtenissen in de klas: ruzies, pestgedrag kunnen leerkrachten hun leerlingen bijvoorbeeld via klasgesprekken of een rollenspel leren om hun agressiepatronen en die van anderen te (her)kennen, en vooral ze beter te leren beheersen of te kanaliseren. Zo kunnen ze leren met frustratie om te gaan. Agressie, die meestal een antwoord is op frustratie of negatieve ervaringen, kan op die manier zelfs positief worden aangewend en omgezet in sociaal aanvaard gedrag.

Roger Boonen is pedagoog.